

Кислицька Ніна Григорівна

викладач суспільних дисциплін
Київського коледжу будівництва,
архітектури та дизайну

Ївженко Юрій Васильович

кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник Інституту
модернізації змісту освіти

ВПЛИВ ПРОФСПЛОК НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ ПРАЦІВНИКІВ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Дослідження впливу профспілок на роботодавців є актуальними в сучасних умовах економічної кризи у світі. Так, наприклад, цю проблему вивчали Андреас Ірмен (цілі профспілок і економічне зростання) [1], Баррі Т. Гірш (профспілки та економічні показники діяльності підприємств) [2], Всун Бенг Чев (вплив профспілок на економічні результати в Сінгапурі) [3], Цаннатос Зафирис (вплив профспілок на показники підприємства) [4], Кожемяченко Олександр (вплив профспілок на соціально-трудові відносини), Петтингер Тейван (функції профспілок щодо поліпшення умов праці), Ціхон Девід (глобалізація та профспілканізм у країнах, що розвиваються) [5], Герін Ян, Якобсон Ульф, Троген Горан (соціальний діалог як важливий чинник у формуванні заробітної плати) та інші.

У своїй книзі «Профспілки та економічні показники діяльності підприємств» Баррі Т. Гірш стверджував, що вплив профспілок на економічні показники підприємства є неоднозначним та має багато характеристик. Втрати є різними, і залежать вони від кількості працівників, сфери економічної діяльності та соціально-економічного становища в країні. Загалом він зазначив, що на підприємствах, де діють профспілки, прибуток зменшується до 20% порівняно з тими, де їх немає.

Девід Ціхон у своєму дослідженні відзначає важливу роль профспілок у трансформації економіки, оскільки вони борються за демократичне включення всіх учасників у економічні процеси. Він зазначив, що профспілки мають демократичні, інституціональні та інтернаціональні характеристики і можуть стати одними з рушіїв для економічних перетворень у світі. Тому цю проблему необхідно досліджувати, навіть якщо теорія експлуатації та боротьби класів є не популярною.

Горан Троген звертає увагу на важливість мирного вирішення конфліктів та соціальний діалог між роботодавцями та профспілками в Україні. Він доводить, що без рівноправного, взаємозакіненого соціального партнерства, побудованого на відповідальності сторін, їх спільних інтересах і цілях, не можливо встановити систему формування справедливої заробітної плати, яке, може стати витоком і рушієм «добродійного кола добробуту»: «через відновлення стимулюючої ролі заробітної плати і зростання продуктивності праці – до економічного зростання і розвитку бізнесу, розширення державних соціальних програм і підвищення життєвих стандартів» [6, с. 61].

В європейських країнах діють сучасні стандарти ведення бізнесу, впроваджується соціальна відповідальність підприємця, що має три основні рівні: виконання своїх прямих зобов'язань перед суспільством та державою; розвиток відносин всередині підприємства і безпосереднє врахування інтересів працівників, підтримка діяльності громадських організацій працівників; реалізація соціальних програм для громад, де територіально розташоване підприємство. Але роботодавці не завжди є соціально відповідальними, тому наймані працівники об'єднуються у профспілки та борються за максимізацію заробітної плати, поліпшення умов праці й отримання додаткових виплат і пільг.

Таким чином, профспілки хочуть збільшення заробітної плати для працівників, але при цьому зменшується прибуток підприємств. Тому необхідно постійно вести соціальний діалог між бізнесом та представниками найманих працівників. Існують чотири основні способи впливу профспілок на збільшення заробітної плати: тиск на підприємців під час укладання колективних договорів; обмеження пропозиції праці, що досягається обмеженням робочого часу, лімітування інтенсивності праці; сприяння зростанню видів виробництв, які викликають попит на нові робочі місця; протидія монополізації та скороченню виробництв.

Список використаних джерел

1. Ірмен А. Цілі профспілок і економічне зростання/ Режим доступу: https://www.researchgate.net/profile/Irmen_Andreas
2. Баррі Т. Гірш, Профспілки та економічні показники діяльності підприємств /Каламазу, штат Мічиган: Інститут досліджень у галузі зайнятості у нас, Упйон, 1991 р.
3. Всун Бенг Чев. Вплив профспілок на економічні результати в Сінгапурі/ Режим доступу: <https://www.worldscientific.com/doi/abs/10.1142/S0217590814500350>

4. Зафирис Ц. Вплив профспілок на показники підприємства/ Режим доступу: https://link.springer.com/chapter/10.1057%2F9780230584204_8
5. Ціхон Д. Глобалізація та профспілканізм у країнах, що розвиваються/ Режим доступу: <https://www.thebrokeronline.eu/author/david-cichon/>
6. Режим доступу: Звіт англійською мовою див.: Prosperity Through Sustainable Wage Formation. Country Report Sweden – http://www.razumkov.org.ua/files/news_project/SIDA_COUNTRY_REPORT_SWEDEN.pdf. Авторами Звіту є: Ян Герін (*Jan Herin*), Ульф Якобссон (*Ulf Jakobsson*), Йоран Троген (*Goran Trogen*)